

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรม เพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน*

The Building of Professional Learning Community for Phra Pariyattidhamma
Teachers to Foster a Culture of Peace in the Classroom

¹พระมหาพงศ์ธร ธมมภาณี (คลังสอน) และ ขันทอง วัฒนประดิษฐ์

¹Phramaha Phongsathorn Thammapanee (Klangson)

and Khanthong Wattanapradith

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Dhammatrooper@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการจำเป็นและแนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธสันติวิธีที่เกี่ยวกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกุฎศณเวฬุพุทธาราม (ไผ่ดำ) 2) เพื่อพัฒนาการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียนตามหลักพุทธสันติวิธี สำหรับครูสอนพระปริยัติธรรมโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกุฎศณเวฬุพุทธาราม (ไผ่ดำ) ใช้วิธีการวิจัยแบบปฏิบัติการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 37 รูป / คน การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 รูป/คน ชุดปฏิบัติการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยเทคนิค AIC การสะท้อนผลด้วยเทคนิค AAR การกับกลุ่มครูผู้บริหาร จำนวน 12 รูป/คน วิเคราะห์ผลด้วยอุปนัยวิธี

ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอย่างโดดเด่นในมิติปัญหาที่หลากหลายและซับซ้อน การบริหารจัดการห้องเรียนแบบการสอนเดิมๆ ไม่ตอบสนองความต้องการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในยุคใหม่ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการแก้ปัญหา ด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญแบบองค์รวม โดยนำหลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือ สาราณียธรรม, หลักอภิธานิยธรรม, หลักไตรสิกขา, หลักกัลยาณมิตร

2) ในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน ได้ชุดปฏิบัติการที่มีรูปแบบเป็นไปตามหลักสาราณียธรรม และหลักอภิธานิยธรรม ด้วยกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติสร้างการมีส่วนร่วม โดยจัดกิจกรรม 2 วัน การจัดกิจกรรม 2 วัน ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ติดตามประเมินผล 1 เดือน องค์กรความรู้ที่ได้ “A.S.,K.T. 4P: MODEL”

คำสำคัญ: การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; ครูสอนพระปริยัติธรรม; การพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to analyze contexts, problems, needs, concepts, and the Buddhist peaceful means conducive to the building of professional learning community for Phra Pariyattidhamma teachers to foster a culture of peace in the classroom; and 2) to develop the building of professional learning community in order to foster a culture of peace in the classroom based on the Buddhist peaceful means for Phra Pariyattidhamma teachers at Wat Kritsana Weru Phuttharam (Phai Dam). The study employed action research method, in which the data were collected via in-depth interviews with 38 persons, focus group discussions with 6 persons, as well as a participatory action package of building a professional learning community using the AIC technique and an after action review (AAR) with 12 administrators and teachers. The obtained data were analyzed by inductive method.

From the study, the following results are found:

1) Problems with teaching and learning arrangements in diverse and complex dimensions of problems include an old-style classroom management that does not respond to learning requirements and changes in students in the modern period. The theories for solving problems include the building of a professional learning community that focuses holistically on students, as well as the Buddhist peaceful means that are conducive to the building of a professional learning community, such as *Sārāṇīyadhamma* (states of conciliation), *Aparihāṇīyadhamma* (conditions of welfare), *Tisikkhā* (the threefold learning), and *Kalyāṇamittatā* (good friend).

2) The building of professional learning community for Phra Pariyattidhamma teachers in order to foster a culture of peace in the classroom has resulted in a participatory action package based on *Sārāṇīyadhamma* and *Aparihāṇīyadhamma*. This entails two days of three activities and another one month of follow-up and evaluation. A body of knowledge gained from the study is called “A.S., K.T. 3P: MODEL”.

Keywords: The Building of Professional Learning Community; Phra Pariyattidham Teachers; The Development of a Culture of Peace in Classroom

บทนำ

การศึกษาพระปริยัติธรรม คือ การพัฒนาความรู้และคุณธรรมด้วยระบบการศึกษาที่ผู้เรียนจะต้องบรรพชาเข้ามาเป็นสามเณร ซึ่งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงแก่เยาวชน ให้เติบโตขึ้นเป็นกำลังของประเทศชาติในอนาคต ในปี พ.ศ.2514 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา คือ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจัดการศึกษาที่ประยุกต์เข้ากับสมณภาวะ การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาตามสภาพจริง โดยมีพระภิกษุเป็นผู้มีอำนาจบริหารจัดการตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานบูรณาการกับศาสตร์พระพุทธศาสนา จัดการเรียนการสอนวิชาทางโลกและหลักธรรม

ทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกัน ทั้งนี้การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการจัดการศึกษาตามสภาพจริง โดยมีพระภิกษุเป็นผู้มีอำนาจบริหารจัดการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานบูรณาการกับศาสตร์พระพุทธศาสนา จัดการเรียนการสอนวิชาทางโลกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกันในอดีตจึงเป็นจุดที่ทำให้พระพุทธศาสนามีศาสนาทายาทจากการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจำนวนมาก (Faisong, and Sinjindawong, 2018)

ทั้งนี้ การจัดการเรียนการสอนวิชาทางโลกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกันด้วยวิธีบูรณาการให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน ครูผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างเหมาะสมและเท่าเทียม (Kemma, Shuson, and Chansirisira, 2018) ด้วยการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยทักษะในการจัดการเรียนรู้ร่วมสมัยแล้ว ที่เป็นการบ่มเพาะผู้เรียนซึ่งเป็นสามเณรให้เรียนรู้พัฒนาสันติภายในที่จะเป็นรากฐานให้สามเณรได้เติบโตอย่างมีคุณภาพด้วยสันติวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับองค์กรและรักษาศาสนาทายาทตลอดการส่งเสริมการศึกษาในฐานะยุวชนให้มีประสิทธิภาพตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้วยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ระบุสาระสำคัญว่ามุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดย (1) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (2) การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ (3) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท (4) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (5) การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก (6) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และ (7) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ (Wikipedia, 2019) ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพหรือผลลัพธ์ที่คาดหวังเป็นอย่างไร จึงขึ้นอยู่กับ “ครู” ซึ่งมีใช้เฉพาะครูท่านใดท่านหนึ่งอีกต่อไป แต่ต้องเป็นครูเพื่อศิษย์ที่ต้องอาศัยพลังแห่งการมีส่วนร่วม อันเกิดจากชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู

การสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อส่งเสริมให้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของครูส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและครูตามหลักกัลยาณมิตรธรรม (Kemma, Shuson, and Chansirisira, 2018) “การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” บุคลากรในโรงเรียนต้องมีความเชื่อในเรื่องของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันและมีการแลกเปลี่ยนความเชื่อ หลักพันธกิจหรือเป้าหมายที่ส่งไปยังการเรียนรู้ร่วมกัน (Phramaha Likit Khamwongsa, Intusamit, and Nawasit, 2016) โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครู เป็นผู้นำ ร่วมกันและผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง สู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน (Chookamnerd, Sungtong, and Kerdtip, 2014) ซึ่งจะนำไปให้ผู้เรียนที่เกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) (Petraksa, and Korburaew, 2015) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและประสงค์ที่จะสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน โดยใช้สันติวัฒนธรรมเชิงพุทธมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน ของครูสอนพระปริยัติธรรมโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกฤษณเวฬุพุทธาราม ตำบลทองเอน อำเภอนิคมบ่งบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ PLC ภายใต้ชื่องานวิจัยเรื่อง “การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน”

โดยคาดหวังว่าผลการศึกษาจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่นอกจากพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาของภิกษุ สามเณรแล้ว ยังช่วยพัฒนาพฤติกรรมหรือจริยธรรมของผู้เรียนซึ่งเป็นศาสนทายาทอนาคตภาพของพระพุทธศาสนาให้เป็นที่พึงพอใจ และเป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใส นำสันติสุขไปสู่สังคมตราบกาลนาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการจำเป็นและแนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธสันติวิธีที่เกี่ยวกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน
- 2) เพื่อพัฒนาการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียนตามหลักพุทธสันติวิธี สำหรับครูสอนพระปริยัติธรรมโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกฤษณเวฬุพุทธาราม (ไผ่ดำ)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการค้นหาคำตอบงานวิจัยด้วยรูปแบบวิธีดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ด้วยวงจร Plan-Action-Observation-Reflection หรือ P-A-O-R ของ Kemmis & McTaggart (198) โดยมีวิธีการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนเพื่อวิเคราะห์ บริบท สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน เพื่อนำมาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดและเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purpose sampling) โดนกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกฤษณเวฬุพุทธาราม (ไผ่ดำ) 20 รูป (2) ผู้บริหารและครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกฤษณเวฬุพุทธาราม (ไผ่ดำ) 12 รูป/คน (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธธรรมและการเรียนรู้ 5 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 3 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อรับรองชุดปฏิบัติการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรม เพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน โดยมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการองค์กร การวางแผนและพัฒนาการวิจัย การจัดการกิจกรรมการอบรม การเรียนรู้ตลอดชีวิต การวิจัยและพุทธสันติวิธี รวมทั้งสิ้น 6 ท่าน

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistence: IOC) เชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ผลการพิจารณาของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ได้คะแนน IOC ร้อยละ 80 เครื่องมือวิจัยได้รับรองจริยธรรมการวิจัย จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใบรับรองที่ ว.16/2566

ขั้นตอนที่ 4 การลงพื้นที่ด้วยชุดปฏิบัติการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมของโรงเรียนวัดไผ่ดำ กับผู้บริหารและคณะครู โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 2 วัน ประกอบด้วย 3 กิจกรรม พร้อมกับติดตามประเมินผลหลังการอบรม 1 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลก่อนและหลังการทดลองเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรม รวม 15 ท่าน ใช้เครื่องมือวิจัย คือ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ Appreciative Interaction Commitment (AIC)

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) คือ การตรวจทานด้วยข้อมูล ตรวจทานด้วยแหล่งผู้ให้ข้อมูล และตรวจทานด้วยวิธีการเก็บข้อมูล นำสรุปผลการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และรายงานผลสรุปผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปผลและนำเสนอแบบพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นและแนวคิดทฤษฎีและหลักพุทธสันติวิธีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกุฎศณเวฬุพุทธาราม (ไผ่ดำ) จากการการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ พบว่า แนวโน้มจำนวนผู้เรียนลดลงเรื่อยๆ เนื่องมาจากผู้เข้ามาบวชเรียนในพระพุทธศาสนาน้อย และการบวชเรียนในสมัยปัจจุบันไม่ได้เป็นที่นิยม และในจำนวนที่มีอยู่ก็มีลาสิกขาออกไปในทุกๆ ปี ประกอบกับความอดทนและศรัทธาที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสมณวิสัยของกุลบุตรที่บรรพชาเข้ามาไม่แข็งแกร่งที่จะต้านทานกระแสสังคมโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีความย่อหย่อนทอดธุระในการศึกษา ไม่ฝึกฝืนที่จะรักษากฎระเบียบวินัยทั้งในฐานะนักเรียนและภาวะของสมณะ มีพฤติกรรมต่อต้านต่อกฎระเบียบของวัด และโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมที่ควรระวัง ซึ่งสุ่มเสี่ยงไม่เหมาะสมในการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือการทะเลาะวิวาท ส่งผลเสียต่ออนาคตของนักเรียน และทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ควรปรับปรุงกับสถานศึกษาและพระศาสนาด้วย ซึ่งเป็นส่วนที่จะต้องพัฒนาแก้ไขให้ดีขึ้นด้วยกระบวนการพัฒนาครูและนักเรียน ให้มีความรู้และคุณธรรมอันเป็นแนวทางที่ยั่งยืน

สภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น นำไปสู่แสวงหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาสันติวัฒนธรรมที่จำเป็นต่อการนำไปจัดการเรียนการสอน และวิธีการสอน ด้วยทักษะในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับหลักพุทธธรรม ซึ่งเป็นแนวทางการบูรณาสอดแทรกแนวทางบ่มเพาะผู้เรียนซึ่งเป็นสามเณรให้มีการเรียนรู้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ด้วยการพัฒนาสันติภายในซึ่งจะเป็นอุปนิสัยไปสู่พัฒนาการด้านอื่น ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านทัศนคติ และรูปแบบพฤติกรรม และทักษะการใช้ชีวิตของตนเอง และปฏิสัมพันธ์กับสังคม นำไปสู่การสร้างสังคมที่เรียกว่า สันติวัฒนธรรมให้กับสามเณร โดยมีครูผู้สอนเป็นกัลยาณมิตรจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันขึ้นเพื่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงแบบองค์รวม การเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อสร้างสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียนของครูสอนพระปริยัติธรรมโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกุฎศณเวฬุพุทธาราม ได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ความสำคัญและจำเป็นอย่างต่อเนื่องต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ ที่จะช่วยเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในด้านรูปแบบการใช้ชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกันและกัน แนวคิดและทฤษฎีชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community) ซึ่งเป็นการพัฒนาการจัดการความรู้ (Knowledge management) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) โดยเป็นการผสมผสาน แนวคิด 2 ประการ คือ 1) ความเป็นมืออาชีพ (Professional) 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) ซึ่งหมายถึง การรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา สมรรถนะเชิงวิชาชีพ และคุณภาพของนักเรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Collaborative learning) การเรียนรู้ประสบการณ์ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ หรือโรงเรียน (Field) และการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ (Sharing learning) อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการสอนงานวิชาชีพ

(focus on learning rather than on teaching) มีการทำงานร่วมกัน (work collaborative) และความรับผิดชอบต่อตนเอง (self-accountable) 3) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม โดยเพิ่มเติมในส่วนของรายละเอียดที่จะเข้าใจในตัวผู้เรียนหรือสมาชิกกลุ่ม การจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนวิธีการ เทคนิคเข้ามา และสรุปออกมาเป็นกระบวนการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

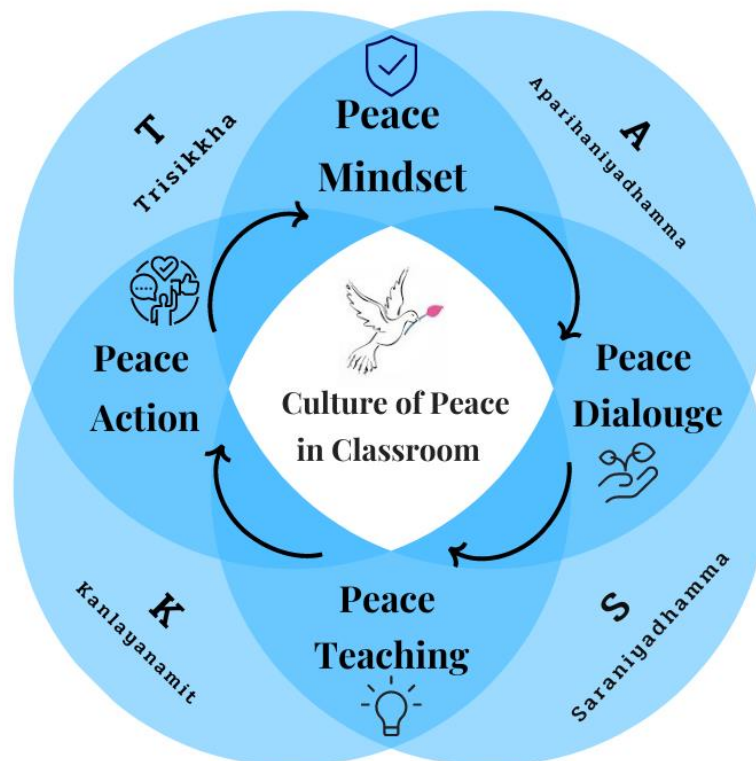
หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรม เพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน หลักสาราณียธรรม 6 (เมตตาการุณยธรรม เมตตาจิตธรรม เมตตาโมกขธรรม เมตตาวิริยธรรม เมตตาปัญญาธรรม เมตตาสมาธิธรรม) มาบูรณาการให้สอดคล้องกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในทุกมิติ ทั้งในด้านการสร้างทัศนคติร่วม การจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างทัศนคติร่วม จากการสังเกตการณ์ จะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีอุดมการณ์และเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน การจัดการเรียนการสอน สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในองค์กร และสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนได้ ด้านการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ กล่าวคือ มีการรับฟังและถ่ายทอดข้อคิดเพื่อการช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันอย่างสร้างสรรค์ โดยการไม่ตัดสิน และเป็นการรับฟังเพื่อช่วยเหลือ ถ่ายทอดเพื่อแก้ไขด้วยน้ำใจที่ปรารถนาดีต่อกัน ภายใต้อุดมการณ์และจุดร่วมในวิชาชีพเดียวกัน

วัตถุประสงค์ที่ 2 การพัฒนาการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียนตามหลักพุทธสันติวิธี สำหรับครูสอนพระปริยัติธรรมโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกุฎีทองเวฬุ-พุทธาราม (ไผ่ดำ) การนำหลักพุทธสันติวิธีมาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ที่น่าสนใจในการออกแบบชุดปฏิบัติการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน จากการลงพื้นที่ทดลองใช้ชุดปฏิบัติการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ ชุดฝึกปฏิบัติการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน มีระยะเวลาการจัดฝึกอบรม 2 วัน โดยมีเนื้อหาอบรมประกอบด้วย วงรอบที่ 1: พลังแห่งการสร้างสรรค์ทัศนคติ วงรอบที่ 2: การสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วงรอบที่ 3: สันติสนทนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม ผลการทดลองใช้ชุดปฏิบัติการพบว่า การร่วมกันสร้างสรรค์ของครูในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทำให้เห็นปรากฏการณ์การรวมตัวกันของเพื่อสมาชิกครูเพื่อแบ่งปัน แลกเปลี่ยน และเรียนรู้จากประสบการณ์เชิงปฏิบัติการในหลายระดับ จากระดับเริ่มต้นที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนวิธีการสอนในชั้นเรียน และเริ่มต้นขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงการศึกษา เป็นการเคลื่อนจากการแลกเปลี่ยนแนวคิดไปเป็นการลงมือปฏิบัติจนเกิด “PLC Phiadum Model” ได้องค์ความรู้จากการวิจัย คือ “A.S.K.T 3P Model” พลัง 3 สันติแห่งการสร้างคุณลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ โดยดำเนินวิธีการดังนี้ **Peace Mindset** คือ การสร้างทัศนคติให้ทราบถึงคุณค่าของแนวความคิดสร้างสรรค์ที่จะส่งผลต่อการตระหนักรู้ พัฒนาและเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีการศึกษาพบว่าบุคคลนั้นจะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อพวกเขาได้รับการสนับสนุน มีแรงจูงใจ และได้รับการยอมรับ ด้วยการมีทัศนคติที่ดีงาม เช่น การคิดแบบมีเหตุมีผลด้วยความตระหนักรู้ การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ การรู้จักแบ่งปัน รวมถึงพลังความคิดบวก **Peace teaching** หรือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีโอกาสการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยการเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นกัลยาณมิตร **Peace dialogue** หรือ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะที่ใช้เป็นประจำไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทหัวหน้า หรือสมาชิกในองค์กร หากมีทักษะในการสื่อสารที่ดีจะช่วยให้ได้สาระตามต้องการ จัดการเรียนการสอนได้อย่างราบรื่น

มีประสิทธิภาพ และมีความสุขในการทำงาน มีความร่วมมือกัน และการสื่อสารที่ดีควรเป็น Two-way communication หรือการสื่อสารสองทาง ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ผู้รับสารมีการตอบสนอง มีปฏิริยาตอบกลับไปยังผู้ส่งสาร เช่นโต้ตอบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีสติด้วยใจปรารถนาดีต่อกัน ด้วยการที่สามารถเข้าใจและมองเห็นภาพอนาคตของเป้าหมายการพัฒนาสันติวัฒนธรรมร่วมกัน (วิสัยทัศน์ร่วม) ช่วยกันกำหนดจุดหมายเป้าหมายเชื่อมโยงกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ ค่านิยม และอุดมการณ์เดียวกันแล้วมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการดังกล่าวด้วยความชัดเจน มีพลังและตามสมควรแก่สภาพบริบท ทั้งนี้ความสำคัญของอุดมการณ์ร่วม คือ 1) การสร้างพื้นที่ปลอดภัย หยุดการเปรียบเทียบและให้กำลังใจกันเสมอ 2) การดูแลความขัดแย้ง โดยใช้พรหมวิหารธรรม 4 3) รูปแบบการมอบหมายของทีม กำหนดหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน และมอบหมายให้ตามความถนัดและเหมาะสม 4) การประชุมทีม ด้วยการนัดหมายพูดคุยกันเป็นประจำทั้งในรูปแบบ on-site และ on-line 5) การเรียนรู้และการเติบโตของทีม ด้วยการพัฒนาตนเอง พัฒนาทีม (บุคลากร) พัฒนางาน 6) การดูแลนักเรียน ด้วยการใส่ใจเห็นใจ เข้าใจ และให้กำลังใจ 7) รูปแบบการติดตาม มี Line group ในการสื่อสารร่วมกัน เพื่อการสอบถาม ติดตาม และประเมินผลร่วมกัน และ 8) การให้ Feed back ยินดีรับฟังทุกความเห็นด้วยการเปิดใจยอมรับข้อเท็จจริงที่แตกต่างอย่างสันติ นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ “PLC Phiadum Model”: สื่อสาร เปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ เจริญงอกงามอย่างสันติ โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมวัดกฤษณเวฬุพุทธาราม (ไผ่ดำ)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เรียกว่า PLC 4P A.S.K.T Model

Picture 1: PLC 4P A.S.K.T Model

A.S.K.T 4P: MODEL ประกอบด้วย 4 P เป็นองค์ประกอบของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรม ได้แก่ Peace Mindset, Peace Dialogue, Peace Teaching, Peace Action โดยมี A-S-K-T เป็นกลไกในกระบวนการขับเคลื่อนสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียนผ่าน PLC กล่าวคือ A- Aparihaniyadhamma (อปรีหานิยธรรม) S- Saraniyadhamma (สาราณียธรรม) K-Kalayanamittadhamma (กัลยาณมิตรธรรม) T- Traisikkha (ไตรสิกขา)

Peace Mindset กล่าวคือ การมีสัมมาทิฐิเป็นแนวความคิดที่นำไปสู่วิสัยทัศน์ภาพ ที่มีหลากหลายด้าน อาทิ ด้านความคิดแบบสันติพัฒนา คือ แนวคิดที่เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนนั้นเปลี่ยนแปลงพัฒนาได้ผ่านพากเพียรความพยายาม และการฝึกฝนเรียนรู้

Peace Dialogue กล่าวคือ สุนทรียสนทนา หรือการสื่อสารที่ดี และมีประสิทธิภาพ การสื่อสารเป็นทักษะที่ใช้เป็นประจำไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทหัวหน้า ลูกน้อง เพื่อนร่วมงาน หลายครั้งปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นจากความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ทั้งนี้การสร้างการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมการเกิด Peace Mindset และ Peace Dialogue จะเกิดขึ้นได้ด้วยการสร้างความเข้มแข็งของพลังกลุ่มครูด้วยหลัก อปรีหานิยธรรม และการประสานเชื่อมสัมพันธ์เพื่อให้ความกลมเกลียวด้วยหลักสาราณียธรรม

Peace teaching หมายถึง หลักคิดพื้นฐานสำคัญในการสอนของความเป็นครู คือ การนำพาผู้เรียนให้เกิดสันติวิถีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยการพัฒนาสันติภายในของตนเอง ทั้งนี้ผู้สอนเป็นตัวอย่างสำคัญ กล่าวคือ การเป็นกัลยาณมิตร ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการก่อเกิดปัญญาที่ประกอบด้วย ปรโตโฆสะ หรือเสียงสะท้อนแห่งปัญญาที่ถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียน โดยมีคุณลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ ความน่ารัก มีความหนักแน่น มีความน่าเคารพ น่ายกย่อง มีการสื่อสารที่ดี สามารถแนะนำผู้เรียนด้วยความแยบคาย และถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนแบบรายบุคคล

Peace action กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่มุ่งหมายพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านกาย วาจา ใจ โดยมีหลักไตรสิกขาเป็นกรอบในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำหลักการสอนสมัยใหม่ คือ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือ Active Learning มาออกแบบการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงสื่อการสอนออนไลน์ที่จะช่วยให้เข้าถึงบริบทของผู้เรียนยุคใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปที่รวบรวมได้จากการทดลองใช้ชุดปฏิบัติการ พบข้อสังเกตว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการให้ความสำคัญกับกระบวนการ และต้องการมีกัลยาณมิตรที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยไว้สำหรับแลกเปลี่ยนสนทนาพูดคุย เพื่อร่วมกันแก้ไขและพัฒนาการทำงานในวิชาชีพ เพื่อสร้างสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ (Wongyai, and Patpon, 2014) ซึ่งได้กล่าวถึงการทำงานแบบชุมชนที่มีลักษณะแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและกันไว้ว่า คือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community) ซึ่งเป็นการพัฒนาการจัดการจัดการความรู้ (Knowledge management) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) โดยเป็นการผสมผสาน แนวคิด 2 ประการ คือ 1) ความเป็นมืออาชีพ (Professional) ซึ่งหมายถึง การทำอะไรได้ดีกว่าเมื่อสมัครเล่น การไม่ทำร้ายสังคมจากความเชี่ยวชาญของตนเอง การมีความสุจริตแห่งวิชาชีพ การมีความสุข จากการได้ทำประโยชน์เพื่อสังคม และการตระหนัก ถึงจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ทั้งนี้ การเป็นวิชาชีพ ประกอบด้วย การมีหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน มี

การฝึกปฏิบัติทาง วิชาชีพ และมืองค์กร วิชาชีพรับรอง และ 2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning community) ซึ่งหมายถึง การรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบวิชาชีพที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา สมรรถนะเชิงวิชาชีพ และคุณภาพของนักเรียนร่วมกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Collaborative learning) การเรียนรู้ประสบการณ์ ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ หรือโรงเรียน (Field) และการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ (Sharing learning) อย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการสอนงานวิชาชีพ (Focus on learning rather than on teaching) มีการทำงานร่วมกัน (Work collaborative) และความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-accountable) ดังนั้น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงหมายถึง การเรียนรู้ร่วมกันของผู้ร่วมวิชาชีพ นั่นก็คือ ครูกับครู และครูกับนักเรียน ที่เป็นมากกว่า การจัดการเรียนรู้ แต่ยังมีการแลกเปลี่ยน ความคิด ความรู้เพื่อการเรียนรู้ต่อยอดการเรียนรู้ ในลักษณะนี้จะเป็นการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) นอกจากนี้ องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการ เรียนรู้ในชั้น เรียนของครูแต่ละคน จะถูกนำมาจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ผ่านการอภิปรายสะท้อนคิด ตาม หลักวิชาการ และนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน อย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ได้ตามมามีคือครูมีความรู้ในเนื้อหา เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการวัด ประเมินผลทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียนด้วยหลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน คือทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่ความเคารพเพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาทกัน เพื่อความสามัคคีปรองดองกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto), 2018) ได้แก่ 1) **เมตตาภาวกรรม** ด้วยการปฏิบัติทางกายด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูล แสดงอาการกิริยาสุภาพต่อกัน เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2) **เมตตาวจีกรรม** ด้วยการกล่าววาจาที่สุภาพต่อกัน ไม่กล่าวร้ายหรือพูดคำหยาบ แนะนำ หรือบอกสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน ตักเตือนด้วยความหวังดี พูดถึงกันด้วยความเคารพ ให้เกียรติแก่กันและกัน 3) **เมตตา मनกรรม** ด้วยจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มองกันในแง่ดีมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน 4) **สาธารณโภคี** ด้วยการ แบ่งปันกันกินแบ่งกันใช้ให้คนอื่น การเสียสละให้ตกเป็นของกลางเพื่อการใช้สอยบริโภคร่วมกันการแบ่งปันกันกินแบ่งกันใช้ให้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคด้วยกัน 5) **ศีลสามัญญตา** ด้วยการประพฤติที่สุจริตดีงาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสีย และ 6) **ทัญญูสามัญญตา** ด้วยการเคารพฟังความคิดเห็นกัน เห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ในหลักการสำคัญ ไม่สร้างข้อขัดแย้งโดยไม่มีเหตุผล นัยยะหลักการและคำสอนดังกล่าว มีความสอดคล้องกับหลักสามัคคี หลักพุทธสันติวิธีนี้ได้นำมาบูรณาการให้สอดคล้องกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับชุดปฏิบัติการ **ด้านพลังแห่งการสร้างสรรค์ทัศนคติ: Peace Mindset** จากการสังเกตจะเห็นได้ว่า ผู้เข้าอบรมมีทัศนคติที่ร่วมกันเป็นพื้นฐานที่จะพัฒนาสันติวัฒนธรรมร่วมกัน (ทัญญูสามัญญตา) หากแต่ไม่มีการแลกเปลี่ยนพูดคุย (เมตตาภาวกรรม: Peace dialogue) จึงไม่สามารถแสวงจรร่วมประสานแบ่งงานวางระเบียบปฏิบัติร่วมกันได้ (ศีลสามัญญตา) **ด้านการสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: Peace Teaching** จากการสังเกตจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้เข้าอบรมตั้งแนวคิดไว้ถูกต้อง (ทัญญูสามัญญตา) แล้ว วิธีการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกสร้างสรรค์ไว้โดยพฤติกรรมที่ครูทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร มีการแสดงออกต่อเพื่อนครูด้วยหลักความปรารถนาดีทางกาย วาจา และใจ (เมตตาภาวกรรม, เมตตาวจีกรรม, เมตตา मनกรรม) **ด้านสันติสนทนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม: Peace Dialogue** จากการสังเกตการณ์พบว่า ผู้เข้าอบรมได้แลกเปลี่ยนเรียนพูดคุยสนทนากันด้วยการแสดงออกมาด้วยภาษากาย และวาจา (เมตตาภาวกรรม,เมตตาวจีกรรม) เพื่อนำไปสู่การแบ่งปันประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนด้วยความตระหนักถึงความเป็นชุมชนเดียวกัน มีพันธกิจร่วมกันที่จะต้องรับผิดชอบ (สาธารณโภคี) และร่วมด้วยช่วยกัน

แก้ไขของเพื่อสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ได้สังเคราะห์ได้ 5 องค์ประกอบ 1. ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring community) หมายถึง การเอาใจใส่และรับฟังความคิดเห็น ทำงานร่วมกันด้วยบรรยากาศความเป็นมิตร มีความรู้สึกแบบเกื้อกูลและเอื้ออาทร เป็น ความสัมพันธ์กันแบบคนในครอบครัวมากกว่าแบบสายงาน ทำให้เกิดความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกันเปิดใจเข้าหากันการเป็นชุมชนกัลยาณมิตร มีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) การดำรงหรือ หล่อเลี้ยงธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูล 2) การเปลี่ยนบรรยากาศจาก สายงานที่เป็นทางการและมีลำดับชั้นมาเป็นบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัว 3) การเปลี่ยนจากวัฒนธรรมแบบปกป้องการทำงานแบบโดดเดี่ยวสู่วัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจ และ การรับฟังความคิดเห็นอย่างปราศจากอคติ การเปลี่ยนจาก ความขัดแย้งมาสู่วัฒนธรรมที่ เคารพความแตกต่าง ระหว่างบุคคล และ 4) การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน (Sharing vision and values) หมายถึง ความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของงานที่ต้องรับผิดชอบอย่างตระหนักถึงคุณค่าของงานนั้น (Mongkolwanich, 2012) ทำให้เกิดแรงขับ (Drive) ที่จะทำความเข้าใจในทิศทางการทำงานร่วมกันอย่างมีเป้าหมายนั่นคือ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อนักเรียน การรู้จักตนเองและ พัฒนาคุณภาพของความเป็นครู การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และการทำภารกิจต่างๆ ร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายที่กำหนด 2. การมีภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง การเป็นผู้นำที่สามารถทำให้สมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในตนเองและวิชาชีพ จนสมาชิกเกิดภาวะผู้นำในตนเองและเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้นำร่วมขับเคลื่อน โดยมีผลมาจากการเสริมพลังจากผู้นำทั้งทางตรงและ ทางอ้อมที่ลงมือทำงานอย่างตระหนักรู้ และใส่ใจ รวมทั้งให้ ความสำคัญกับผู้ร่วมงานทุกคน ลักษณะการทำงานเช่นนี้ จะเหนี่ยวนำให้ผู้ร่วมงานมีแรงบันดาลใจ และมีความสุขในการทำงานรวมไปถึงการนำแบบไม่นำโดยทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและเปิด โอกาส ให้สมาชิกได้เติบโตด้วยการสร้างความเป็นผู้นำร่วม (shared leadership) ผู้นำที่จะสามารถ สร้างให้ เกิดการนำร่วมดังที่ กล่าวมาจะมีลักษณะสำคัญ คือ มีความสามารถในการลงมือทำงาน ร่วมกับผู้อื่น การเข้าไปอยู่ในความรู้สึกของผู้อื่นได้ การตระหนักรู้ ในตนเอง การคอยดูแลช่วยเหลือ เกื้อกูลเพื่อนร่วมงาน และการมีความมุ่งมั่นและ พุ่งเท่ต่อพัฒนาการของผู้อื่น เป็นต้น (Tanyarattanasrisakul, 2017) 3. การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative learning) หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ และการปฏิบัติงานร่วมกันของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนา ศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ครูจะต้องร่วมกันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทักษะและ ประสบการณ์ที่ จำเป็นต่อการพัฒนาทางวิชาชีพ เพื่อเป็นการถ่ายทอดวิธีการที่มีประสิทธิภาพไป สู่ครูท่านอื่นและ นำไปใช้ในโอกาสต่อไป เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนา ทักษะเพื่อความเป็นครู มีอาชีพหรือทักษะ 7C ได้แก่ 1) ทักษะการสร้างหลักสูตร (Curriculum construction skills) 2) ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-oriented instructional management skills) 3) ทักษะการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom innovation implementation skills) 4) ทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ (Classroom learning assessment skills) 5) ทักษะการวิจัยเชิง ปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research skills) 6) ทักษะการจัดการชั้นเรียน (Classroom management skills) และ 7) ทักษะการพัฒนาลักษณะนิสัย (Character development skills) (Dechakupt, and Yindeesuk, 2017) 4. การมีพื้นที่ปฏิบัติงานร่วมกัน (sharing field) หมายถึง การมีพื้นที่ใน 2 มิติ คือ 1) มิติของสถานที่ ที่ใช้ดำเนินการ และ 2) มิติของเวลาร่วมกัน ที่ให้ครูได้ร่วมกันสะท้อนผลการ ปฏิบัติงานทางวิชาชีพ และให้ ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางวิชาชีพและปรับปรุงการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนรู้ เช่น การสนทนา ทางวิชาชีพ การสังเกตการ

จัดการเรียนรู้ และ ประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมถึงการเปิดเผย การปฏิบัติงานทางการ จัดการเรียนรู้ เป็นต้น

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ข้อที่ 2 พบว่า การพัฒนาโดยการนำหลักพุทธสันติวิธีมาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ที่ใช้ในการออกแบบชุดปฏิบัติการการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน จากการลงพื้นที่ทำกระบวนการทดลอง และพัฒนาตามรูปแบบ “A.S.K.T 4P Model” พลัง 4 สันติแห่งการสร้างคุณลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ โดยดำเนินวิธีการดังนี้ **Peace Mindset** คือ การสร้างทัศนคติให้ทราบถึงคุณค่าของแนวความคิดสร้างสรรค์ที่จะส่งต่อการตระหนักรู้ พัฒนาและเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีการศึกษาพบว่าบุคคลนั้นจะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อพวกเขาได้รับการสนับสนุน มีแรงจูงใจ และได้รับการยอมรับ ด้วยการมีทัศนคติที่ดีงาม เช่น การคิดแบบมีเหตุมีผลด้วยความตระหนักรู้ การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ การรู้จักแบ่งปัน รวมถึงพลังความคิดบวก **Peace teaching** หรือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างสร้างสรรค์มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วยการเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นกัลยาณมิตร **Peace dialogue** หรือ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะที่ใช้เป็นประจำไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทหัวหน้า หรือสมาชิกในองค์กร หากมีทักษะในการสื่อสารที่ดีจะช่วยให้ได้สาระตามต้องการ จัดการเรียนการสอนได้อย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ และมีความสุขในการทำงาน มีความร่วมมือกัน และการสื่อสารที่ดีควรเป็น Two-way communication หรือการสื่อสารสองทาง ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ผู้รับสารมีการตอบสนอง มีปฏิกิริยาตอบกลับไปยังผู้ส่งสาร เช่นโต้ตอบ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีสติด้วยใจปรารถนาดีต่อกัน ด้วยการที่สามารถเข้าใจและมองเห็นภาพอนาคตของเป้าหมายการพัฒนาสันติวัฒนธรรมร่วมกัน (วิสัยทัศน์ร่วม) ช่วยกันกำหนดจุดหมายเป้าหมายเชื่อมโยงกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ ค่านิยม และอุดมการณ์เดียวกันแล้วมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการดังกล่าวด้วยความชัดเจน มีพลังและตามสมควรแก่สภาพบริบททั้งนี้ความสำคัญของอุดมการณ์ร่วม คือ (1) การสร้างพื้นที่ปลอดภัย หยุดการเปรียบเทียบและให้กำลังใจกันเสมอ (2) การดูแลความขัดแย้ง โดยใช้พรหมวิหารธรรม 4 (3) รูปแบบการมอบหมายของทีม กำหนดหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน และมอบหมายให้ทำตามความถนัดและเหมาะสม (4) การประชุมทีม ด้วยการนัดหมายพูดคุยกันเป็นประจำทั้งในรูปแบบ On-site และ On-line (5) การเรียนรู้และการเติบโตของทีม ด้วยการพัฒนาตนเอง พัฒนาทีม (บุคลากร) พัฒนางาน (6) การดูแลนักเรียน ด้วยการใส่ใจเห็นใจ เข้าใจ และให้กำลังใจ (7) รูปแบบการติดตาม มี Line group ในการสื่อสารร่วมกัน เพื่อการสอบถาม ติดตาม และประเมินร่วมกัน และ (8) การให้ Feed back ยินดีรับฟังทุกความเห็นด้วยการเปิดใจยอมรับข้อเท็จจริงที่แตกต่างอย่างสันติ นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ “PLC Phiadum Model”: สื่อสาร เปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ เจริญงอกงามอย่างสันติ โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรม วัดกุฎศณเฑาะพทุพพุธาราม (ไม่คำ)

สรุป

สรุปได้ว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรมเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน ผู้บริหาร/คณะครูที่เข้าร่วมในหลักสูตรสามารถสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียนร่วมกัน รวมถึงการวางแผนพัฒนาต่อยอดเพื่อยกระดับทักษะการเป็นชุมชนที่ประสิทธิภาพ ด้วยการกำหนดการประชุม ติดตามพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับบริบทของ

สถานศึกษา รวมถึงเป็นก่อร่างเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เติบโตและขยายเครือข่ายไปสู่กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้อื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 สำหรับด้านการพัฒนา องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปถอดบทเรียนเป็นพื้นที่ หรือเป็นกรณีศึกษาให้กับสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นๆ ที่มีกระบวนการทำงานเป็นทีม เพื่อนำไปต่อยอดองค์ความรู้ การนำไปเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนพระปริยัติธรรม เพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในชั้นเรียน สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนใจ เช่น หน่วยงานอื่นใดที่ต้องการการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วม

1.2 ควรนำผลการวิจัยนี้ไปถอดบทเรียน และศึกษาต่อยอดในกระบวนการเพื่อขยายผลองค์ความรู้ให้กับบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม ไปขยายผลเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายและพลังขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทนั้นๆ

1.3 ภาครัฐควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อพัฒนาสันติวัฒนธรรมในองค์กร รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาทักษะการจัดการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเหมาะสมเป็นเครือข่าย เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนขยายผลออกไปในวงกว้างและเป็นการพัฒนาที่มีการเชื่อมโยงเป็นภาคีที่แน่นแฟ้นต่อเนื่องด้วยการกำกับติดตามเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การขยายพื้นที่วิจัยในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี และสถานศึกษาสายทั่วไป เพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้ศึกษานำไปต่อยอดขยายผลและเพิ่มเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวาง

2.2 การพัฒนาสันติวัฒนาด้วยการขับเคลื่อนพลังเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และโรงเรียนสายสามัญ รวมทั้งมหาวิทยาลัย

References

- Chookamnerd, W., Sungtong, E., & Kerdtip, C. (2014). A Model of a Professional Learning Community of Teachers toward 21st Century Learning of Schools in Thailand. *Hatyai Journal*, 12(2), 123-134.
- Dechakupt, P., & Yindeesuk, P. (2017). *7c Skills of 4.0 Teachers*. Bangkok: Chulalongkorn University Print.
- Faisong, S., & Sinjindawong, S. (2018). Phrapariyati Dhamma Secondary Schools in Thailand 4.0. *The Journal of Institute of Trainer Monk Development*, 1(1), 80-92.
- Kemma, H., Shuson, P., & Chansirisira, P. (2018). Strategies to Enhance Professional Development of Teacher in General Buddhist School. *Journal of Educational Administration, Khon Kaen University*, 14(2), 1-10.
- Mongkolwanich, C. (2012). *Organizational and Educational Personnel Administration*. Bangkok: Thawee Print.

- Petraksa, S., & Korburkaew, S. (2015). *21st Century Learning Skills in the New Century*. Retrieved July 30, 2022, from <https://supannapetraksa.blogspot.com/>
- Phramaha Likit Khamwongsa, Intusamit, M., & Nawasit, S. (2016). The Development of Professional Learning Community Indicator of Pariyattidhamma Schools in General Education Division under the Office of National Buddhism. *Journal of Educational Administration, Khon Kaen University*, 12(1), 95-104.
- Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto). (2018). *Dictionary of Buddhism*. (31th ed.) Bangkok: Sahadhammik Printing.
- Tanyarattanasrisakul, M. (2017). The Professional Learning Community: Practices Guidelines for Teachers. *RMUTSB Acad. J. (Humanities and Social Sciences)*, 2(2), 214-228.
- Wikipedia. (2019). *National Strategy, National Strategy for Development and Strengthen Human Resource Potential*. Retrieved October 11, 2022, from https://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlan Oct2018.pdf
- Wongyai, W., & Patpon, M. (2014). *Cognitive Coaching*. (3rd ed.). Bangkok: Charan Sanit Wong Printing.